

Amb 222 milions de visitants, el Facebook ha esdevingut la xarxa social més utilitzada, tot i que no és tan privada ni tan segura com aparenta. Els polítics la fan servir a tot arreu i les empreses es fregen les mans pensant en les noves oportunitats que ofereix.

Facebook, la xarxa indiscreta

La xarxa social més coneguda de totes les que aprofiten internet, la que té més usuaris –222 milions de visitants a tot el món– i ha assolit la fama més gran i més estesa, el Facebook, arrossega uns problemes d'origen que poden afectar la privadesa de les persones –usuaris o no– i, en alguns casos, fins i tot la seguretat –informàtica o real.

El creixement exponencial del Facebook és degut al fet que aquesta plataforma resulta molt atractiva per a compartir amb amics i coneguts –i només amb ells– tot un seguit de detalls més o menys privats de les nostres vides, com ara l'activitat del cap de setmana, les imatges de l'últim sopar d'amics o les fotografies d'una festa de l'institut celebrada fa vint anys. La raó principal que l'ha fet popular és que els usuaris –si ho volen– introdueixen al perfil propi dades de gran utilitat per a ser localitzats per antics companys: el col·legi i l'època on van estudiar primària, la promoció universitària a què pertanyen i més detalls biogràfics. Això permet de fer una cerca activa dels antics alumnes o de ser localitzat pels companys de classe –tant és que hages acabat l'escola ahir o fa cinquanta anys. El Facebook no és tan sols aquesta mena de versió virtual de retrobament de la promoció de l'any X (també fa les funcions de blog, permet de crear grups de fans i xarxes actives a favor o en contra de qualsevol cosa), però també és això. I molts usuaris hi pengen fotografies d'uns altres –sense demanar-los-en permís– que poden afectar el seu àmbit més privat. Això inclou sovint fotografies de nens i adolescents a les quals, teòricament, només poden accedir els amics. Però algú ha tingut mai 250 amics, com tenen molts perfils del Facebook?

El naixement del Facebook. La història del Facebook és tan curta com apassionant. Comença fa no res, cinc anys, als passadissos, dormitoris i llocs de trobada del campus de la Universitat de Harvard, on estudiava, amb dinou anys, Mark Zuckerberg, avui dia el més jove de les 1.125 persones que tenen més de 1.000 milions de dòlars, segons la revista *Forbes*, que l'any passat el situava al lloc 785 d'aquest rànquing.

Les pantalles tenen ulls

Amb algun amic, com Adam d'Angelo, i els companys d'habitació, Dustin Moskovitz i Chris Hughes, va inventar una traducció virtual, en línia, del llibre

de fotos de tots els alumnes de Harvard, que els havia de permetre d'enviar-se missatges i compartir informacions. D'aquesta idea inicial, ben desenvolupada

pada, va acabar sortint el Facebook, que ja permetia relacions socials en xarxa.

Diuen que en quinze dies ja se n'havien fet usuaris dos terços dels estudiants de Harvard i, en pocs mesos, la majoria d'universitaris dels centres acadèmics dels Estats Units. Ara ja és la xarxa social més visitada, més que no pas MySpace o Hi5.

Original o còpia? Aquesta és la versió que explica l'empresa, però tres companys de Harvard, creadors de la xarxa social CommunicU van portar a judici Zuckerberg per haver-los furtat la idea. Segons Divya Narendra i els germans bessons Winklevoss, ells ja van començar el 2002 a desenvolupar una plataforma per a connectar usuaris que s'hagueren creat un perfil previ i

pogueren compartir missatges i, fins i tot, fotografies. Afirmen que van demanar ajuda a Zuckerberg per crear el programa informàtic que els havia de permetre de desenvolupar aquesta eina, però el jove novvingut els va aturar el projecte durant sis mesos, el temps que va aprofitar per enllestir el seu Facebook.

El judici sobre la propietat intel·lectual de Facebook va acabar sense sentència amb un acord pel qual Zuckerberg adquiriria CommunicU per una quantitat de diners que no s'ha fet pública i un paquet d'accions del Facebook per a cada demandant. Per a uns, és la prova que Zuckerberg els devia alguna cosa; per a uns altres, és la prova que els demandants només difamaven Zuckerberg per treure'n diners.

Al cap d'un any de crear el Facebook, que a final del 2005 tenia cinc milions i mig d'usuaris actius, Zuckerberg va deixar la universitat i es va traslladar a Palo Alto (Califòrnia) on té l'empresa –amb més de 400 treballadors– i el pis –on, assegura, només hi ha un dormitori amb un matalàs a terra.

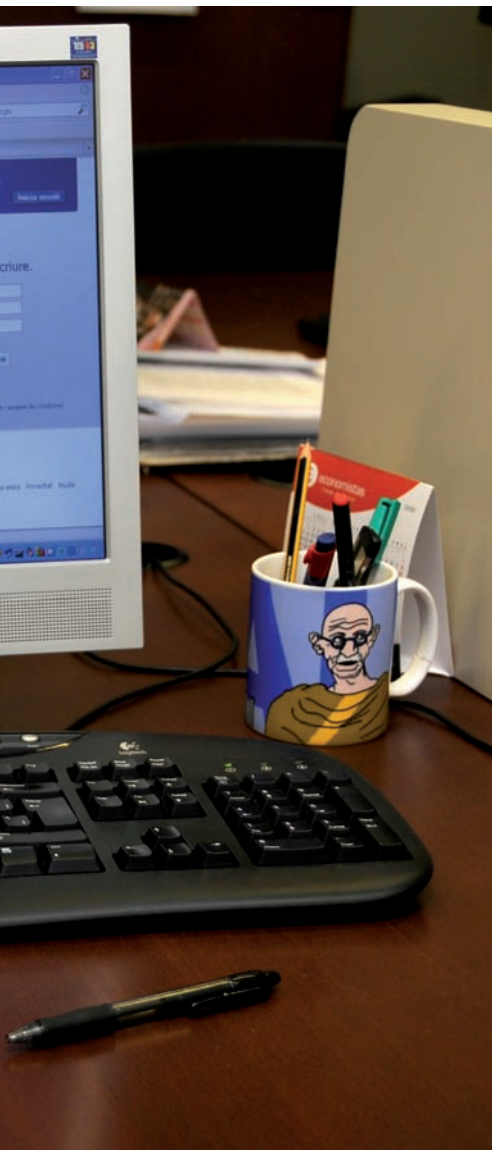
Això ha acabat la seua relació amb Harvard, universitat que ja havia intentat formar-li expedient al primer curs. Abans del Facebook, Zuckerberg havia creat –amb Adam d'Angelo– Synapse Media Player, un programa que permetia de trobar cançons a partir de les preferències descrites i la música prèviament seleccionada per l'usuari. I encara abans del Facebook, va crear un altre programa adreçat específicament a qualificar, a posar nota, a les pàgines de Harvard a internet. La prestigiosa universitat ho va considerar un atemptat contra la seguretat informàtica de la institució i la privadesa dels seus alumnes –segons Harvard, Zuckerberg volia modificar les fotografies dels alumnes sense el seu permís i treure'n profit–, cosa que és falsa, segons la majoria d'articles biogràfics sobre Zuckerberg. El fet és que Harvard va formar expedient a qui possiblement ha acabat essent el seu alumne més popular de l'era d'internet.

La feina i el nens. La privadesa, la seguretat i la veracitat dels continguts –dels mateixos personatges– continuen essent una de les assignatures pendents del Facebook.

Les altres xarxes socials

El Facebook ha aconseguit el primer lloc de les xarxes socials, però no és l'única. MySpace va ser la més utilitzada fins l'any passat i continua oferint una bona plataforma d'aparador. La diferència principal és que permet més opcions de disseny i l'usuari tria si fa una pàgina oberta, accessible a tothom, o només als seus amics. MySpace és més indicada per a fer blogs i penjar-hi música i vídeos. Per això és la preferida dels músics de tots els estils i països, que hi fan promoció de les seues novetats, concerts i solen compartir amics del mateix estil musical i també admiradors. Myspace genera més correus electrònics publicitaris, habitualment de concerts, que no pas el Facebook, tot i que les empreses no aposten tant per aquesta xarxa com pel Facebook. El 2008 va ser l'any de l'estancament de MySpace. En un any, entre el juny del 2007 i el juny del 2008, només va guanyar tres milions d'usuaris (de 114 milions a 117 milions de persones). En el mateix període, el Facebook va créixer d'un 152%. Assolí 80 milions de nous usuaris i sumà, aquell mes de juny, un total de 132 milions.

La tercera xarxa social en nombre d'usuaris és Hi5, més senzilla i més simple que no el Facebook, però amb uns protocols de privadesa encara més febles. EL TEMPS ha pogut comprovar que més usuaris de Hi5 et poden reconèixer –pel teu correu electrònic– encara que no hakis posat el nom real ni la teua professió al perfil públic accessible a tothom. Tant Hi5 com MySpace es van fent cada dia més permeables a *spam*, correu electrònic publicitari que un dia pot ser d'una agència de contactes virtual i un altre de la pàgina d'una usuària que és portada en una publicació de paper. L'èxit aclaparador del Facebook anima les altres xarxes socials a una política de publicitat –pròpia i aliena– més agressiva.

Dustin Moskovitz, cofundador de Facebook.

A la xarxa social més important del món és més que difícil que un secret quede circumscrit al cercle d'amistats. Tal com passa a la vida real, siga per culpa dels amics o per culpa del mateix mitjà, les veus –i, en aquest cas concret, també les imatges– traspassen les parets i poden arribar a domini públic. El diari britànic *The Times* va revelar que moltes empreses (una de cada cinc) fan servir el Facebook per descartar alguns dels candidats a una feina, tot comprovant que les dades del seu currículum són reals i, evidentment, més detalls de la personalitat del sol·licitant. Entre els qui havien consultat el perfil del candidat pel Facebook, un 75% prenen la decisió basant-se principalment en la informació que hi obtenien. El cas el van denunciar diverses organitzacions d'ajuda a la infància, que observen amb detall el mal ús que es pot fer d'aquestes xarxes socials. Pel que fa a la seguretat dels usuaris menors d'edat, Facebook ha mirat de curar-se en salut. L'any passat l'empresa va prendre més de quaranta mesures per a garantir tant com fora possible la seguretat dels menors d'edat, com ara

la instal·lació de missatges automàtics que alerten els menors quan donen informació a un adult, la vigilància del llocs web pornogràfics, els vincles que s'hi troben i l'eliminació de qual-

sevol grup d'*amics* format al voltant de la pedofília o l'incest. Igualment, Facebook va anunciar que es restringirien els moviments d'aquells usuaris que decideixen canviar l'edat del

No tens el Facebook?

Quan us facin aquesta pregunta i no sapiguen de què us parlen, possiblement sereu titllat de carca i d'asocial, encara que tingueu una vida personal molt rica i la vostra activitat social no virtual sigui atapeïda. 150 milions de joves i no tan joves tenen un perfil al Facebook. Per a molts, ha estat la primera experiència social virtual. Però què és exactament el Facebook? Un lloc web de xarxes socials que permet als usuaris de comunicar les seves activitats com si es tractés d'un tauler d'anuncis. Un cop l'usuari s'hi registra, té la possibilitat de localitzar els seus contactes i afegir-los a una llista d'amistats. A partir d'aquest punt, els usuaris poden aportar tota mena d'informació als seus taulers personals (el *mur*) per tal que els diversos contactes que tenen adherits puguin veure la seva activitat, opinar, suggerir més activitats, etc. En la majoria de casos, aquesta informació que l'usuari penja són fotografies, invitacions per a organitzar activitats o simplement anotacions personals com als blogs. No té un funcionament gens complicat. Només cal tenir un correu electrònic de qualsevol servidor, entrar a www.facebook.com i seguir unes instruccions molt senzilles. En pocs minuts, la nostra foto serà visible, i si algú escriu el nostre nom en un cercador i vol posar-se en contacte amb nosaltres, rebrem una invitació sol·licitant la nostra amistat. Si no ens interessa, n'hi ha prou a rebutjar-la.

seu perfil per una altra de menys de 18 anys. Dos mesos abans de prendre totes aquestes decisions, els fiscals generals d'uns quants estats dels EUA (concretament els de 49 estats i el de la capital, Washington) havien pressionat i aconseguit que MySpace, la gran rival de Facebook, signara unes mesures semblants.

Qui és real? Al Facebook ningú no et demana que demostres que ets qui dius que ets. T'hi pots trobar personatges reals morts, dels quals et pots fer amic (no hi ha la possibilitat de declarar-te'n enemic); personatges literaris que són una recreació o un simple sobrenom i suplantadors d'identitat. Hi ha versions falses de polítics, d'actors i de cuiners. El cineasta que portarà la història de Zuckerberg i el Facebook a la pantalla, Aaron Sorkin (director d'*A few good men*, *Charlie Wilson's War* o la sèrie *L'ala oest de la Casa Blanca*), no havia estat mai usuari del Facebook ni hi havia fet el seu perfil, però quatre persones més n'havien fet sengles perfils i tots convivia a la xarxa amb els responsables de pàgines creades pels fans, amb títols tan explícits com "Aaron Sorkin és Déu".

La suplantació d'una personalitat et pot implicar problemes, segons on ets i quin personatge tries: si ets al Marroc i et fas passar pel germà del rei Mohàmmad VI, pots viure una aventura desagradable. A Rabat, el jove informàtic de 26 anys que ho va provar va ser detingut, maltractat (segons que ha dit la seua família a la premsa), jutjat, condemnat a tres anys de presó i, finalment, indultat pel rei Mohàmmad VI real, qui, per cert, al Facebook té un grup de fans amb 26.000 admiradors.

És paradoxal que la suplantació de la personalitat entre dins la juguesca pròpia d'una xarxa social virtual, i admesa pel mateix Facebook, però no siga admesa per la justícia civil. El Marroc, o l'estat espanyol si s'hi posa, poden detenir els falsos germans reials però no aturaran el Facebook.

Aquesta xarxa social és sotmesa a les lleis dels Estats Units –el país d'origen de l'empresa–, però no a les d'uns altres països on és accessible. El govern del Facebook esdevé, doncs, el mateix Facebook.

El calaix de sastre del Facebook dels catalans

Una de les particularitats del Facebook és la possibilitat de crear grups de qualsevol temàtica en què cada usuari que s'hi adhereix pot expressar la seva opinió, aportar noves informacions i obrir un debat amb la resta de membres del grup. També s'hi poden crear clubs de fans. Heus ací una tria d'allò que interessa els usuaris catalans.

Nombre de membres*:

GRUPS

1	Vull poder dir que sóc de CATALUNYA, no d'Espanya, al FACEBOOK!	27.000
2	Volem la TV3 al País Valencià	3.499
3	Apadrina un xiquet valencià, no deixes que l'asfalten	1.412
4	No vull portar la lletra d'Espanya al meu vehicle	1.090
5	Sense València no hi ha independència	546
6	A Catalunya, res en castellà!	485
7	Jaume I el Conqueridor	442
8	Tots els catalans som d'Andorra fins que no calgui posar Spain o France	396
9	Pyrénées Orientales? No, Catalunya Nord	365

ADMIRADORS

	1	USAP de Perpinyà	8.896
	2	Obrint Pas	5.276
	3	Lluís Llach	3.196
	4	Fans d'Ovidi Montllor	3.179
	5	Joan Fuster	1.683
	6	Vicent Andrés Estellés	1.476
	7	Joan Salvat-Papasseit	967
	8	Miquel Martí i Pol	897
	9	Pompeu Fabra	276
	10	General Moragues	270

*El nombre de membres de cada grup correspon al 28 de gener del 2009.

Mark Zuckerberg, fundador de Facebook.

Els amics dels teus amics són els teus amics?

El primer responsable a l'hora de garantir que la seua privadesa no serà conculcada és l'usuari mateix, que, lògicament, és qui dona accés als *amics* a les seues dades, les seues imatges i les seues opinions. Fins i tot, la xarxa li dona l'opció –que cal cercar a l'apartat “El meu compte”– per a endurir les condicions de privadesa i restringir-hi l'accés de manera personalitzada, però cal llegir amb deteniment la lletra menuda de la web, seguir fil per randa les instruccions més amagades i anar amb peus de plom amb les paraules. Malgrat això, ningú no hi pensa, en tot això, i encara menys en el moment que entra per primera vegada al Facebook, s'hi acaba d'inscriure i frisa a respondre al seu amic. El 2007, l'empresa de seguretat Sophos afirmava que el 41% dels usuaris de Facebook donava informacions

potencialment útils per a cometre un robatori, si més no d'identitat.

I, al capdavant, la política de privadesa del Facebook i la mateixa empresa es curen en salut avisant-te, en aquesta lletra petita: “Ens reservem el dret de canviar la nostra política de privadesa i les nostres condicions d'ús en qualsevol moment. Els canvis no essencials i els aclariments tindran un efecte immediat, i els canvis essencials tindran efecte trenta dies després de publicarlos al lloc web.”

L'accés a aquesta xarxa social s'expandeix tan ràpidament que els usuaris sovint barregen, al seu espai, qüestions de lleure i de feina, amics, coneguts i amics dels seus amics que coneixen poc o no gens. I la invitació a deixar entrar un nou usuari sempre és plantejada de manera ben diplomàtica: “X t'ha afegit com a amic al Facebook”, diuen els missatges. Només cal clicar

i confirmar. Qui s'hi pot negar? El Facebook compta amb la sociabilitat, la por dels usuaris a ofendre ningú i la bona fe.

I quan algú vol deixar-ho estar cau en un altre parany que la xarxa social li té preparat. El Facebook és un laberint on és molt fàcil d'entrar però ben complicat de trobar-ne la sortida definitiva. Sí que és relativament curt el camí fins a la desactivació del compte. Cliques “desactivar” i allà t'esperen les fotos dels teus amics –mirant-te– amb una pregunta i una sentència del Facebook per a fer-te desdir: “Segur que vols desactivar el teu compte? Els teus 113 amics/igues ja no podran mantenir el contacte amb tu.”

Si passes aquest tràngol i et desendolles, el Facebook encara et recordarà que pots tornar: “El teu compte Facebook ha estat desactivat. Per reactivar-lo, simplement inicia una sessió com ho faries normalment i t'enviarem un correu electrònic perquè confirmis la reactivació. Torna aviat. L'equip de Facebook.”

Però la desactivació, que fa desaparèixer les teues dades i les teues fotos de les pàgines dels (encara?) amics, no sempre funciona a la perfecció. Per assegurar-se que l'eliminació de les dades és definitiva, *The Times* recomana anar a la pàgina tinyurl.com/2xv52v.

Més difícil encara serà d'eliminar-ne els rastres que has anat deixant pels cercadors de Google o Yahoo. EL TEMPS ha pogut comprovar que la teva foto es pot quedar a la memòria del cercador de Google durant més de mig any.

Àlex Milian

Els Països Catalans virtuals

Ni al carnet d'identitat, ni als documents oficials de l'estat espanyol, ni a les Corts espanyoles ni al Parlament Europeu. Però sí a internet. Des del juny del 2008, la plataforma Facebook permet als seus usuaris de fer servir el català –amb una correcció que molts webs autòctons voldrien– com a llengua d'interfície. Tot plegat, gràcies a centenars d'usuaris que voluntàriament van treballar per traduir el portal i els serveis de Facebook. Avui ja és l'onzena llengua més utilitzada de les 35 que ofereix aquesta xarxa social virtual.

D'una altra banda, també permet d'adjudicar-se la nacionalitat andorrana en comptes de l'espanyola. Milers d'usuaris dels Països Catalans han escrit al seu perfil que tenen nacionalitat andorrana, però que resideixen en una ciutat fora de les fronteres d'aquest estat. Fer-se andorrà a la xarxa ha esdevingut un signe distintiu que tots els usuaris entenen ràpidament. Dins el perfil de cadascú també hi ha l'opció de definir la ideologia política i, entre les opcions, hi ha la d'independentista. La publicitat també es pot fer en català i adreçar-la a un públic específic definit per camps com ara la llengua, la ciutat de residència o la nacionalitat.